

DEMOKRACIA EÚ V PRAXI

Vyjadrite svoj názor s
európskou iniciatívou
občanov

Európska
iniciatíva
občanov

1. LEKCIA: Stručný úvod do Európskej únie

PRÁCA V TRIEDE

HODNOTY EÚ

Toto je šesť základných hodnôt v srdci EÚ. Lisabonská zmluva ich vysvetľuje nasledujúcim spôsobom:

„Únia sa zakladá na hodnotách rešpektovania ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho poriadku a rešpektovania ľudských práv, vrátane práv osôb na príslušnosť k menšinám. Tieto hodnoty sú spoločné pre členské štáty v spoločnosti, v ktorej prevláda pluralita, nulová diskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi.“

2. článok Lisabonskej zmluvy

Pozrite sa na zoznam hodnôt EÚ nižšie. V skupine skúste podľa vlastného názoru zoradiť tieto hodnoty podľa dôležitosti.

- a) Ľudská dôstojnosť....
- b) Sloboda....
- c) Demokracia....
- d) Rovnosť....
- e) Právny poriadok....
- f) Ľudské práva....

Využite priestor nižšie na poznámky o tom, prečo ich uvádzate v tomto poradí a skúste definovať, čo pre vás každá z nich znamená. Potom o svojich nápadoch diskutujte so zvyškom triedy. Pomôcť si môžete vysvetleniami na strane 29.

SCHENGENSKÝ PRIESTOR

Na koľko členov Schengenského priestoru si spomeniete? Napíšte ich do políčka nižšie. Pomôžte si mapou (krajiny Schengenského priestoru sú modré):

Členovia Schengenského priestoru (január 2023)

Ktoré krajiny sú zelené? Prečo?

ŠTYRI SLOBODY

Váš učiteľ vám priradí jednu zo štyroch slobôd EÚ (tovar, kapitál, služby, ľudia). K slobode, ktorú dostanete, si v rámci skupiny urobte poznámky pod nasledujúcimi nadpismi a potom ich zdieľajte s triedou:

- 1) Aké sú výhody pre firmy?

- 2) Aké sú výhody pre obyvateľov EÚ?

- 3) Máte nejaké osobné výhody?

OBLASTI ČINNOSTI EÚ

V tabuľke nižšie uvidíte niektoré oblasti činnosti EÚ:

Colná únia	Rybolov	Základné práva
Pravidlá hospodárskej súťaže	Prostredie	Verejné zdravie
Menová politika	Ochrana spotrebiteľa	Výskum a vesmír
Obchod	Preprava	Transeurópske siete
Morské rastliny a zvieratá	Energetika	Spravodlivosť
	Zamestnanie a sociálne záležitosti	Poľnohospodárstvo
	Jednotný trh	Migrácia a národné záležitosti
		Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc

Pod ktoré oblasti činnosti spadajú nasledujúce položky?

1. Získate záruku aspoň na dva roky, keď si kúpite nový prenosný počítač.
2. Keď vám dlho mešká let alebo sa zruší, dostanete kompenzáciu.
3. Vaše kvalifikácie získané v jednej krajine EÚ sú uznávané v iných krajinách.
4. Minimálne 20 dní dovolenky každý rok pre zamestnancov na plný úväzok.
5. Maximálny počet tresiek, ktoré rybári môžu uloviť.
6. Množstvo energie (plyn/elektrina), ktoré musí pochádzať z obnoviteľných zdrojov, napríklad solárnej a veternej energie.
7. Maximálne množstvo jemných častíc, ktoré môžu byť vo vzduchu.

POZNÁMKY

A large, empty rectangular box with a thin blue border, intended for students to write their notes.

OPAKOVANIE**DÔLEŽITÉ ZMLUVY**

Európska únia, ako ju poznáme dnes, je výsledkom série zmlúv, na ktorých sa dohodli jej členovia. Pomocou prehľadu na str. 26 alebo pomocou internetu odpovedzte na nasledujúce otázky.

Cv. 1) Zorad'ite nasledujúce zmluvy (a – e) v správnom chronologickom poradí (1 – 5):

- a) Maastrichtská zmluva
- b) Parížska zmluva
- c) Schengenský dohovor
- d) Rímska zmluva
- e) Lisabonská zmluva

1: ____ 2: ____ 3: ____ 4: ____ 5: ____

Cv. 2) Ktoré zo zmlúv vyššie (a – e) sú popísané nižšie?

- I. Táto zmluva bola pokusom o zaistenie mieru v Európe po druhej svetovej vojne. .... [_]
- II. Táto zmluva predstavila ideu Európskej iniciatívy občanov. .... [_]
- III. Táto zmluva umožnila pohyb medzi krajinami EÚ bez kontrol na hraniciach. .... [_]
- IV. Táto zmluva vytvorila Európske hospodárske spoločenstvo. .... [_]
- V. Táto zmluva vytvorila koncept európskeho občianstva. .... [_]

HODNOTY EÚ

Cv. 3) Pre každú z hodnôt uvedených nižšie na internete pohľadajte činnosti EÚ spojené s propagáciou alebo ochranou týchto hodnôt.

- a) Ľudská dôstojnosť
- b) Sloboda
- c) Demokracia
- d) Rovnosť
- e) Právny poriadok
- f) Ľudské práva

Pripravte sa, že sa o svoje odpovede podelíte so skupinou na začiatku nasledujúcej lekcie.

SCHENGENSKÝ PRIESTOR

Schengenský priestor sa skladá z európskych krajín, ktoré sa dohodli, že zrušia kontroly na hraniciach medzi sebou.

Cv. 4) Rozhodnite, či sú nasledujúce výroky pravdivé (P) alebo nepravdivé (N)

- Všetci členovia Schengenu sú platnými členmi EÚ. ...
- Momentálne je 27 členov Schengenu. ...
- Pri cestovaní v Schengenskom priestore nepotrebujete žiaden preukaz. ...
- Ak ste občanom EÚ, ktorý cestuje z Grécka do Estónska cestnou dopravou, budete musieť podstúpiť kontroly na hraniciach. ...
- Žijete v Španielsku a máte priateľa, ktorý príde na návštevu z Ekvádora. Dostane vízum a bezpečne príde do Španielska. Spolu sa rozhodnete letieť na niekoľko dní do Francúzska, kde máte ďalšieho priateľa. Váš priateľ si bude musieť zažiadať o ďalšie vízum. ...

JEDNOTNÝ TRH A COLNÁ ÚNIA

EÚ sa snaží občanom EÚ umožniť, aby študovali, žili, nakupovali, pracovali a odišli do dôchodku v akejkoľvek krajine EÚ a užívali si produkty z celej Únie. Kvôli tomu zaisťuje slobodný pohyb tovaru, služieb, kapitálu a ľudí v rámci jednotného interného trhu EÚ. Odstránením technických, právnych a byrokratických bariér EÚ občanom umožňuje aj slobodne obchodovať a podnikáť.

Sloboda zriaďovania občanom EÚ umožňuje zriadiť si podnikanie v iných krajinách EÚ.

Cv. 5) Pre každé z nasledujúcich vyhlásení rozhodnite, ktoré slobody sa uplatňujú. Svoju odpoveď/odpovede zakrúžkujte.

- Rozhodnete sa kúpiť si prázdninový dom v inej krajine EÚ a chcete tam bývať v pravidelných intervaloch v priebehu roka.
Tovar/služby/kapitál/ľudia/zriadenie.
- Pracujete ako prekladateľ vo svojej domácej krajine a pracujete a fakturujete pre klientov z celej EÚ.
Tovar/služby/kapitál/ľudia/zriadenie.
- Chcete rozšíriť svoje podnikanie a získať spoločnosť v susednej krajine EÚ a chcete tam poslať svoje produkty, aby sa predávali. Tovar/služby/kapitál/ľudia/zriadenie.
- Ste producentom olivového oleja a otvoríte si internetový obchod na predaj svojich produktov priamo z vašej farmy.
Tovar/služby/kapitál/ľudia/zriadenie.
- Idete študovať na univerzitu v inej krajine EÚ. Počas svojho pobytu pracujete večer na čiastočný úväzok v reštaurácii. Tovar/služby/kapitál/ľudia/zriadenie.

OBLASTI ČINNOSTI EÚ

Európska únia môže konať len v tých oblastiach, kde jej na to členské krajiny dali oprávnenie zmluvami EÚ.

Cv. 6) V tabuľke na str. 30 uvidíte niektoré oblasti činnosti EÚ. Vyberte tri z týchto oblastí a na internete nájdite jeden príklad právnych pravidiel/zákonov, ktoré EÚ prijala pre každú z oblastí. Do vyhľadávania Google môžete zadať „Zákon EÚ o ...“.

Cv. 7) EÚ má tri úrovne kompetencie, doplňte chýbajúci typ kompetencie:

- ..... kompetencia, na základe ktorej členské štáty prijímajú legislatívu a právne záväzné opatrenia, ak to Únia ešte neurobila.
- ..... kompetencia, na základe ktorej EÚ prijíma opatrenia na podporu alebo doplnenie zásad členských štátov.
- ..... kompetencia, na základe ktorej Únia sama môže prijať legislatívu a členské štáty je len implementujú.

PRÍPRAVA NA NASLEDUJÚCU HODINU

Počas nasledujúcej hodiny sa pozriete na to, ako funguje demokracia v Európskej únii. Pred hodinou sa pozrite, či dokážete odpovedať na nasledujúce otázky. Buďte pripravení o nich diskutovať s ostatnými študentmi.

- Kto je vaším zástupcom v Európskom parlamente (poslanec EP)?
- Kedy sa budú konať nasledujúce voľby do Európskeho parlamentu?
- Koľko rokov musíte mať, aby ste sa mohli zúčastniť na európskych voľbách?
- Môžete voliť v európskych voľbách, aj keď žijete v inej krajine EÚ?
- Kto vo vašej krajine tvorí zákony a ako prebieha ich schvaľovanie?

Odkazy k ďalším informáciám (Všetky lokality sú dostupné vo všetkých oficiálnych jazykoch, stačí si zvoliť ten svoj).

[História Európskej únie](#)

[Ľudské práva v Európskej únii](#)

[Symboly Európskej únie](#)

[Členovia Európskej únie](#)

VOLITEĽNÁ AKTIVITA

V rámci prípravy na ďalšiu hodinu si všímajte veci, na ktoré vo svojom každodennom živote narazíte a ktoré ovplyvnila legislatíva EÚ. Pripravte sa na diskusiu o svojich zisteniach na nasledujúcej hodine.

2. LEKCIA: Demokracia v Európskej únii

PRÁCA V TRIEDE

ROZHODOVACIE ORGÁNY EÚ

Učiteľ vám vysvetlí tri základné rozhodovacie orgány Európskej únie. Môžete si pomôcť nasledujúcimi informačnými políčkami.

Čo má na starosti Európska komisia?

Navrhuje nové zákony

Európska komisia je jedinou inštitúciou EÚ, ktorá má právo napláňovať zákony, ktoré má prijať Európsky parlament a Rada EÚ, ktoré:

- chránia záujmy EÚ a jej občanov v záležitostiach, ktoré sa nedajú efektívne riešiť na národnej úrovni
- získajú správne technické podrobnosti na základe konzultácie s expertmi a verejnosťou

Spravuje zásady EÚ a rozdeľuje financovanie z prostriedkov EÚ

- spolu s Radou a Parlamentom nastavuje priority výdavkov EÚ
- pripravuje ročné rozpočty, ktoré schváli Parlament a Rada
- dohliada na utrácanie peňazí pod dohľadom Dvora audítorov

Vymáha právo EÚ

- spolu so Súdnym dvorom zaisťuje, aby sa zákony EÚ správne aplikovali vo všetkých členských krajinách

Reprezentuje EÚ na medzinárodnej úrovni

- hovorí v mene všetkých krajín EÚ v medzinárodných inštitúciách, hlavne v oblasti obchodnej politiky a humanitárnej pomoci
- vyjednáva medzinárodné zmluvy pre EÚ

Kompozícia

Politické vedenie zabezpečuje tím 27 komisárov (jeden za každú krajinu EÚ) – vedie ho predseda komisie, ktorý rozhoduje o tom, kto je zodpovedný za jednotlivé oblasti politiky. Predsedu nominuje Európska rada (zastupujúce hlavy štátov alebo vlád z každej krajiny EÚ), ktorá berie do úvahy výsledky Európskych parlamentných volieb. Danú osobu potom schváli Európsky parlament. Ostatných členov nominujú jednotlivé krajiny a prejdú procesom schvaľovania, do ktorého sa zapojí predseda, Európsky parlament a Európska rada.

[Európska komisia](#)

Čo má na starosti Rada EÚ?

- Vyjednáva a prijíma zákony EÚ
- Rada je nevyhnutnou zložkou rozhodovacieho procesu v EÚ.
- Vyjednáva o právnych aktoch a zvyčajne ich prijíma spolu s Európskym parlamentom. Tvoria ju ministri zo všetkých krajín EÚ.
- Koordinuje zásady členských štátov

Rada zodpovedá za koordináciu zásad členských štátov v špecifických oblastiach, napríklad:

- ekonomická a finančná politika
- vzdelávanie, kultúra, mládež a šport
- zamestnanecká politika

Rozvíja spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ

Rada definuje a implementuje zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ na základe smerníc vydaných Európskou radou. Spravuje tiež rozvoj a humanitárnu pomoc EÚ, obranu a obchod.

Uzatvára medzinárodné zmluvy

Rada poskytuje mandát Komisii na vyjednávanie zmlúv v mene EÚ medzi EÚ a krajinami mimo EÚ a medzinárodnými organizáciami. Na konci vyjednávaní Rada rozhodne o podpise a uzavretí zmluvy.

Prijíma rozpočet EÚ

Rada prijíma rozpočet EÚ spolu s Parlamentom.

Rozpočet pokrýva časové obdobie jedného roku. Zvyčajne sa prijíma v decembri a začne platiť 1. januára nasledujúceho roka.

[Rada](#)

Čo má na starosti Európsky parlament?

Tvorí legislatívu

- Schvaľuje zákony EÚ spolu s Radou EÚ na základe návrhov Európskej komisie
- Rozhoduje o medzinárodných zmluvách
- Rozhoduje o zväčšení
- Kontroluje pracovný program Komisie a žiada ju o návrhy legislatívy

Dohliada

- Demokratická kontrola všetkých inštitúcií EÚ [v tomto prípade použite zjednodušené vyjadrovanie, aby mu študenti lepšie porozumeli]
- Volí predsedu Komisie a schvaľuje Komisiu ako orgán. Možnosť hlasovať o návrhu na vyslovenie nedôvery, na základe ktorého musí Komisia odstúpiť
- Udelenie absolutória, t. j. schválenie spôsobu, akým sa minul rozpočet EÚ
- Prešetrenie petícií občanov a vytvorenie dopytov
- Diskutuje o menovej politike s Európskou centrálnou bankou
- Kontroluje Komisiu a Radu
- Sleduje voľby

Pripravuje rozpočet

- Prijíma rozpočet EÚ spolu s Radou
- Schvaľuje dlhodobý rozpočet EÚ, „Viacročný finančný rámec“

Kompozícia

Voľby sa konajú každých 5 rokov. Počet poslancov EP pre každú krajinu je približne proporčne daný podľa jej populácie: žiadna krajina nemôže mať menej ako 6 ani viac ako 96 poslancov EP a celkový počet nemôže presiahnuť 705 (704 plus predseda). Poslanci EP sú zoskupení podľa politickej príslušnosti, nie podľa národnosti.

Predseda reprezentuje Parlament pred ostatnými inštitúciami EÚ a vonku vo svete a udeľuje finálne schválenie rozpočtu EÚ.

[Parlament Európskej únie](#)

POZNÁMKY

A large, empty rectangular box with a thin blue border, intended for students to write their notes.

OPAKOVANIE

HLAVNÉ ROZHODOVACIE INŠTITÚCIE EURÓPSKEJ ÚNIE

Existujú tri hlavné orgány, ktoré spolupracujú na rozhodovaní o zákonoch a pravidlách Európskej únie. Patrí tu: Európska komisia, Európsky parlament a Rada Európskej únie.

Cv. 1) Ktoré z nasledujúcich inštitúcií sú opísané nižšie? Komisiu označte ako „K“, Parlament ako „P“ a Radu ako „R“.

Nezabudnite, že si môžete pomôcť internetovým vyhľadávaním.

- a) Tieto orgány majú 27 členov. .... ( )
- b) Členov tohto orgánu volia priamo občania EÚ. .... ( )
- c) Tento orgán navrhuje zákony. .... ( )
- d) Tento orgán je tvorený jedným ministrom z každého členského štátu. .. ( )
- e) Tieto dva orgány sa musia zhodnúť na zákone, aby ho schválili. .... ( )
- f) Každý člen tohto orgánu je zodpovedný za inú oblasť politiky. .... ( )
- g) Tento orgán je zodpovedný za dohľad nad ostatnými orgánmi EÚ. .... ( )
- h) Tieto dva orgány schvaľujú rozpočet pre EÚ. .... ( )

V Európskej únii je v našom štáte a miestnych vládoch demokracia. Existujú však aj iné spôsoby vládnutia v štáte. Pomocou internetu alebo slovníka vypracujte nasledujúce cvičenie.

Cv. 2) Spojte vládny systém vľavo s jeho definíciou vpravo.

a) Anarchia	1. Forma vlády, kde vládne vládca na základe vlastného dedičského práva. Jeho moc je neobmedzená.
b) Absolutistická monarchia	2. Forma vlády charakterizovaná nezvoleným vládcom alebo skupinou vládcov, ktorá má vládnu moc až na niekoľko obmedzení. Často s podporou armády.
c) Teokracia	3. Spoločnosť slobodne konštituovaná bez autorít alebo vládnych orgánov.
d) Oligarchia	4. Vláda štátu na základe bezprostredného božského vedenia alebo osobami, ktoré sa považujú, že majú božské vedenie.
e) Diktatúra	5. Spoločnosť, v ktorej vládnu alebo ju ovládajú ľudia s veľkým bohatstvom alebo príjmom.
f) Plutokracia	6. Forma mocenskej štruktúry, v ktorej má moc v rukách malý počet ľudí.

PROCES TVORBY ZÁKONOV EÚ

Nové zákony v EÚ sa zvyčajne tvoria podľa štandardného postupu, do ktorého patria tri legislatívne orgány EÚ: Európska komisia, Európsky parlament a Rada EÚ.

Cv. 3) Prečítajte si nasledujúce vyjadrenia a rozhodnite, či sú pravdivé (P) alebo nepravdivé (N). Ak sú nepravdivé, pripravte si odôvodnenie.

- a) Všetky tri inštitúcie môžu iniciovať legislatívny proces. .... ( )
- b) Schválenie zákona musí odsúhlasiť Parlament a Komisia. .... ( )
- c) Parlament a Rada môžu upraviť návrhy. .... ( )
- d) Pred podaním návrhu prebehne proces konzultácie. .... ( )
- e) EÚ môže vytvárať zákony v akejkoľvek oblasti. .... ( )

EURÓPSKA INICIATÍVA OBČANOV

Európska iniciatíva občanov (EIO) je spôsob, akým môžu európski občania ovplyvňovať zásady EÚ. Je to forma participatívnej demokracie.

Ktorýkoľvek európsky občan, ktorý má vek na to, aby mohol voliť v Európskych voľbách, môže začať alebo podporovať EIO. Vek, odkedy môžu ľudia voliť v Európskych voľbách, sa môže líšiť: Vo väčšine krajín je to 18 rokov, ale v Grécku je to 17 a v Rakúsku, na Malte a v Belgicku je to 16 rokov (od mája 2023). Krajiny EÚ môžu znížiť vek na podporu EIO na 16 rokov, ako to urobilo napríklad Estónsko a Nemecko. Aktuálny stav vo svojej krajine si overíte tu:

https://europa.eu/citizens-initiative/data-requirements_sk

PRÍPRAVA NA NASLEDUJÚCU HODINU

Pripravte sa na diskusiu s ostatnými študentmi o nasledujúcich záležitostiach:

- 1) Koľko pozornosti venujete fungovaniu Európskej únie? Sledujete ju na sociálnych médiách/v správach?
- 2) Je podľa vás rozhodovanie Európskej únie demokratické?
- 3) Existuje spôsob, ako by Európska únia mohla byť ešte demokratickejšia?
- 4) Máte nejaký nápad, ktorý by bol skvelý na vytvorenie iniciatívy?

Prejdite na stránku https://europa.eu/citizens-initiative/_sk. Posuňte stránku nadol, aby ste videli niektoré z najnovších iniciatív alebo na vyhľadávanie použite kartu „Hľadať iniciatívu“. Nájdite iniciatívu, ktorú by ste podporili. Na ďalšiu hodinu si pripravte odôvodnenie, prečo by ste túto iniciatívu podporili. Čo už viete o tejto záležitosti?

VOLITEĽNÁ AKTIVITA

Vytvorte krátky dotazník pre svojich spolužiakov, aby ste zistili, koľko toho vedia o tom, ako funguje Európska únia a za čo zodpovedá. Výsledky analyzujte a diskutujte o nich počas hodiny.

3. LEKCIA: Európska iniciatíva občanov

PRÁCA V TRIEDE

PRAVIDLÁ EURÓPSKEJ INICIATÍVY OBČANOV

Európska iniciatíva občanov je forma participatívnej demokracie. Je to spôsob, akým občania EÚ môžu ovplyvniť tvorbu zákonov a zásad v EÚ. Každý, kto má dostatočný vek na to, aby volil vo voľbách do Európskeho parlamentu, môže zaregistrovať iniciatívu (ak splní určité kritériá). Postupuje sa takto:

- 1) Nájdite ďalších šesť ľudí z iných šiestich krajín EÚ, ktorí môžu voliť v Európskych voľbách, aby s vami vytvorili tím.
- 2) Definujte si cieľ a požiadajte Európsku komisiu o registráciu iniciatívy.
- 3) Po pozitívnom rozhodnutí sa iniciatíva zverejní na webovej lokalite EIO.
- 4) Vybierajte aspoň 1 milión podpisov z aspoň 7 krajín EÚ do 12 mesiacov (online alebo na papieri).
- 5) Získajte vyjadrenia podpory overené národnými inštitúciami.
- 6) Odovzdajte svoju iniciatívu Komisii.
- 7) Stretnutie s Komisiou.
- 8) Verejné rokovanie v Európskom parlamente.
- 9) Reakcia Európskej komisie.
- 10) Ak je to potrebné, Komisia položí ďalšie otázky o navrhovanom akte.

AKO BY STE KAMPAŇ ROZVINULI? ROBTE SI POZNÁMKY.

- Aký názov by ste dali kampani?
- Ako by ste si našli partnerov v 6 ďalších krajinách EÚ?
- Na čo by ste minuli peniaze?
- Ako by ste získali financovanie na svoju kampaň?
- Ako by ste „predali“ svoju kampaň pri získavaní podpisov?
- Ako by ste prilákali pozornosť médií?

OPAKOVANIE

Cv. 1) V 2. lekcii ste sa mali za domácu úlohu rozhodnúť, za ktorú iniciatívu by ste hlasovali. Vráťte sa k tejto iniciatíve a jej webovej lokalite a urobte si poznámky o nasledujúcich oblastiach:

- 1) Čo vás na tejto iniciatíve zaujalo ako prvé?
- 2) Akými metódami vás organizátori presvedčili? Zamyslite sa, ako sa snažili podporiť svoj zámer. Aké výrazy používali? Ako používali obrázky a grafiku? Aké pocity vo vás tieto všetky prvky vyvolali? Urobte si pár poznámok do políčok nižšie.

*Text**Obrázky/video**Grafy**Iné***PRÍPRAVA NA NASLEDUJÚCU HODINU**

Cv. 2) Prejdite na stránku https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative_sk?STATUS%5B0%5D=ANSWERED, kde nájdete iniciatívy, na ktoré Komisia už reagovala. Pozrite sa na niektoré z nich a pozrite sa na ich webovú lokalitu, pokiaľ ju majú. Vďaka čomu boli podľa vás úspešní? Pripravte sa na diskusiu o svojich zisteniach na začiatku nasledujúcej hodiny.

Cv. 3) Zamyslite sa nad kampaňou, za ktorú ste hlasovali na poslednej hodine. Ak by ste túto kampaň viedli, ako by ste sa snažili o jej úspech? Zamyslite sa nad tým, čo by ste mohli urobiť na internete aj mimo neho. Urobte si pár poznámok do priestoru nižšie.

VOLITEĽNÁ AKTIVITA

Vyrobte škatuľku nápadov alebo vytvorte online anketu, aby ste zistili, akými záležitosťami sa zaoberajú iní študenti vo vašej škole na európskej úrovni. Čo ste zistili?

4. LEKCIA: Vytvorenie a podpora európskej iniciatívy občanov

PRÁCA V TRIEDE

PRÍSTUPY K PRESVIEDČANIU

Logika:

Dáva tento nápad zmysel? Existuje spojenie medzi požadovaným konaním a napríklad zlepšeniami v spoločnosti/hospodárstve/každodennom živote/zdraví?

Pocity:

Je táto záležitosť niečo, čoho sa ľudia boja? Do akej miery by sa cítili lepšie, ak by sa táto záležitosť vyriešila? Ako sa budú cítiť, ak sa nevyrieši/ak nič neurobia? Je táto záležitosť niečo, do čoho sa ľudia dokážu vcítiť? Je to niečo, čo vzbudzuje nádej?

Etika:

Je to morálna záležitosť? Je táto záležitosť nemorálna? Mali by sme túto záležitosť vyriešiť, pretože to je správna vec, ktorú treba urobiť (aj keď to bude niečo stáť)?

Dôveryhodnosť:

Existujú spoľahlivé zdroje, ktoré by váš návrh podporili (veda, výskum atď.)? Existujú osoby/skupiny, ktoré obdivujeme alebo rešpektujeme (a ktorí preukázali, že majú vedomosti) a ktoré zastávajú podobný názor alebo sa do konania zapojili?

PRÁCA V TRIEDE: NÁJDITE, ČO VÁS SPÁJA

Nachádzanie toho, čo nás spája a chápanie rôznych perspektív jednotlivých zainteresovaných strán je kľúčom k tvorbe zákonov EÚ. To platí aj pre nápad na zákon, ktorý iniciovali občania pomocou EIO. Ak sa v rámci Európskej iniciatívy občanov úspešne vyzbiera 1 milión podpisov a Komisia sa rozhodne, že ju posunie ďalej ako návrh zákona, legislatívne orgány, Európsky parlament a Rada, budú musieť nájsť kompromis. Pred návrhom legislatívy bude Komisia musieť zvážiť pohľad každej dotknutej strany, členovia parlamentu zvážia dopad na ľudí a podniky v ich oblastiach pôsobenia a zástupcovia každej krajiny EÚ v Rade posúdia danú záležitosť na individuálnej, národnej úrovni, pretože na niektoré krajiny to môže mať väčší alebo iný dopad. Všetky tieto orgány budú musieť vyjednávať a robiť kompromisy, ak sa daná iniciatíva má stať zákonom.

PRÁCA V TRIEDE: OSOBA

Vaša skupina dostane „osobu“, imaginárnu osobu, ktorú budete chcieť presvedčiť. Do tabuľky nižšie si napíšete nápady, ako svoju osobu presvedčíte.

Veci, o ktoré si robím starosti:	Veci, vďaka ktorým sa cítim bezpečne:

POZNÁMKY

OPAKOVANIE

Vaša domáca úloha na túto hodinu je vytvoriť video na propagáciu svojej zvolenej iniciatívy. Treba postupovať podľa nasledujúcich pravidiel:

- Pracujte v skupinách po 3 alebo 4, vytvorte video na podporu iniciatívy, pre ktorú ste sa počas hodiny rozhodli, pričom toto video by nemalo mať viac ako 3 minúty.
- Vo videu môžete hrať postavy (t. j. môžete byť niekto z inej vekovej kategórie, s iným povolaním atď.).
- Ak chcete, môžete do videa pridať hudbu a/alebo grafiku.
- Máte zodpovednosť, aby ste získali povolenie na nahrávanie na daných miestach alebo na nahrávanie iných ľudí.
- Mali by tam byť záverečné titulky so zoznamom ľudí a činnosťou, za ktorú boli v projekte zodpovední.

TIPY PRE ÚSPEŠNÉ VIDEO

Ak chcete, aby bolo vaše video úspešné, v prvom rade si všetko naplánujte. Ešte predtým, než vôbec pomyslíte na nahrávanie, by ste mali urobiť toto:

- **Urobte si prieskum o svojej iniciatíve.** Budete sa musieť uistiť, že máte k dispozícii spoľahlivé fakty a čísla.
- Vyberte, čo je podľa vás **najdôležitejšou záležitosťou**. Nezabudnite, že máte tri minúty. Možno nestihnete povedať úplne všetko.
- Zamyslite sa nad rozličnými skupinami ľudí, ktorí by mohli mať **iný názor než vy**. Aké argumenty by mohli použiť proti vašej iniciatíve? **Ako by ste mohli na tieto argumenty reagovať?**

Keď si usporiadate myšlienky, je čas, aby ste si napísali scenár. Mal by obsahovať text a pokyny pre hovoriace osoby, kameramana a všetky efekty, ktoré by ste chceli do videa pridať po natáčaní. Zamyslite sa nad nasledujúcimi bodmi.

- Vaše video by malo **priamo osloviť diváka**, mal by mať pocit, že hovoríte priamo k nemu. Dajte si preto pozor, aby ste zvolili správnu formu jazyka.
- Použite rozličné prístupy, ktoré ste sa naučili na hodine. Použite ich, aby vám pomohli pri rozhodovaní, ako vyjadriť svoje nápady. **Zapojte jazyk, ktorý osloví logiku, pocity, etiku a dôveryhodnosť**, čokoľvek, čo pomôže obhájiť váš argument.
- Zamyslite sa, **kto by mohol byť vašim publikom**. Budete to zdieľať so svojimi spolužiakmi, ale zamyslite sa aj nad tým, že by ste to rozprávali svojmu učiteľovi.
- **Jazyk musí byť jasný a priamy**. Pri písaní scenára si ho nahlas čítajte, aby ste sa presvedčili, či sa to ľahko rozpráva. **Kratšie vety sú lepšie ako dlhé vety**.
- Keď si myslíte, že máte scenár hotový, **prečítajte celý text nahlas a zmerajte, ako dlho vám to bude trvať**. Ak to zaberie viac ako tri minúty, musíte ho upraviť. Nezabúdajte, že si možno musíte nechať čas aj na iné prvky, ktoré do videa pridáte.

Teraz môžete plánovať video. Dobré je napríklad napísať si to na tabuľu. Urobíte si plán videa od začiatku až do konca. Môže to byť len hrubý náčrt, ale mal by obsahovať všetky scény a všetko, čo bude vo finálnej verzii. Príklady takýchto tabúl môžete nájsť na internete pomocou vyhľadávачa Google.

NEZABUDNITE:

- **Úspešné video nemusí byť komplikované.** Neplánujte si veci, o ktorých si nie ste istí, či ich dokážete zrealizovať po technickej stránke.
- Stačí použiť fotoaparát v mobile. Vo svojom zariadení možno máte softvér na úpravu videí, ktorý môžete použiť. Ak nie, bezplatný softvér na úpravu videí je dostupný na internete, napr. OpenShot. Upozorňujeme, že máte zodpovednosť skontrolovať, či súbory, ktoré sťahujete, neobsahujú vírusy atď., a nemali by ste uvádzať svoje osobné údaje. **Ak si o niečom na internete nie ste istí, poproste o pomoc svojho učiteľa alebo inú zodpovednú dospelú osobu.**
- Pokúste sa do videa dať viac než len **jednu osobu, ktorá sa posadí pred kameru a odrecituje scenár.** Mohlo by to byť nudné a také nahrávanie je náročné, lebo ľudia robia chyby. Skúste scenár rozdeliť medzi členov skupiny, čím **poskytnete rozmanitosť** a pre každého bude jednoduchšie naučiť sa, čo má povedať.
- Ak viete používať softvér na úpravu, nezabudnite na strih obrazu alebo grafiky a použite hudbu alebo komentár. Materiál, ktorý nájdete online, môže podliehať autorským právam, takže je lepšie používať **bezplatný materiál.**
- Zamyslite sa nad osvetlením a zvukom, hlavne ak budete nahrávať vonku, kde môže šum prichádzať zo zdrojov ako napríklad vietor, neďaleká cesta atď.
- Budete vo videu. **Popremýšľajte nad tým, čo si oblečiete.** Oblečte si niečo, čo reprezentuje to, ako chcete pred svojím publikom pôsobiť. Make-up za normálnych okolností nie je potrebný.
- A vaše video by hlavne malo byť **plynulé a plné energie.**

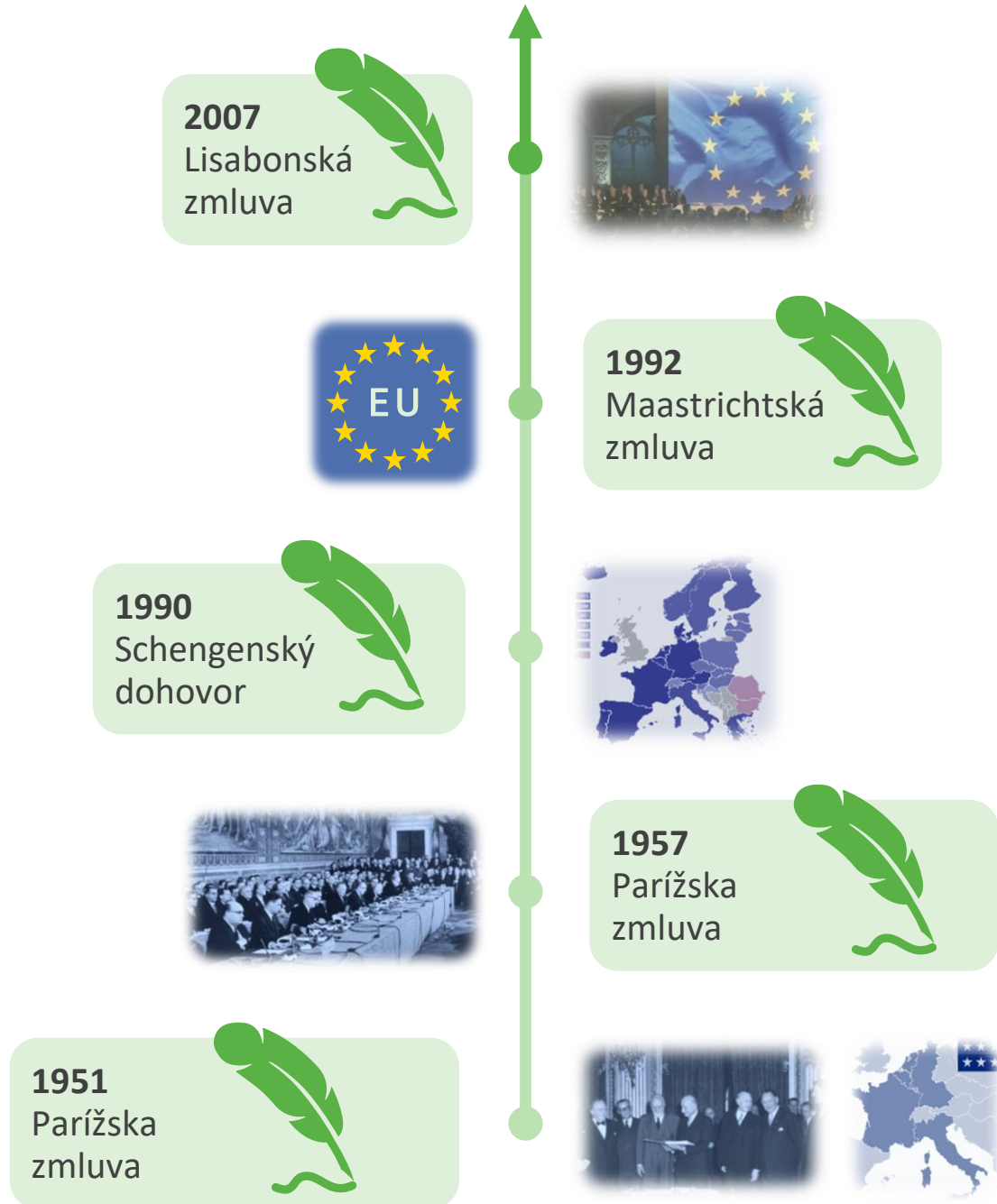
Gratulujeme

k ukončeniu tohto modulu a k tomu, že ste sa naučili viac o demokracii v Európskej únii. Demokracia funguje len vtedy, ak sa každý chopí svojej roly a vy ste sa teraz naučili o spôsoboch, ktoré vám pomôžu zohrať aktívnu rolu. Európska iniciatíva občanov umožní, aby bol váš hlas počuť a vy ste mohli priniesť pozitívnu zmenu nielen pre seba, ale aj pre každého v Európskej únii.

PREHĽAD ZMLÚV EURÓPSKEJ ÚNIE

Hlavné zmluvy EÚ

[Viac informácií o zmluvách](#)

Nasledujúce zmluvy predstavujú päť dôležitých míľnikov v histórii Európskej únie. Viac informácií nájdete po kliknutí na odkaz v každom informačnom políčku. Nezabudnite, že si vždy môžete zmeniť jazyk.

PARÍŽSKA ZMLUVA 1951

Európska únia vznikla v 50. rokoch 20. storočia, po skončení druhej svetovej vojny. Cieľom bolo zabrániť ďalšej vojne na európskom kontinente. Parížska zmluva bola prvým krokom k európskej integrácii. Vytvorilo sa ňou Európske spoločenstvo uhlia a ocele, ktoré spojilo šesť európskych krajín (Francúzsko, Západné Nemecko, Taliansko, Belgicko, Luxembursko a Holandsko), medzi ktorými prebiehalo obchodovanie s uhlím a oceľou bez bariér. Hlavným cieľom Európskeho spoločenstva uhlia a ocele bolo integrovať ekonomiky zúčastnených európskych národov, aby znížili pravdepodobnosť konfliktu, a aby bolo čo najskôr zrejmé, ak by jeden z členov používal oceľ na výrobu zbraní v rámci prípravy na možnú vojnu.

RÍMSKA ZMLUVA 1957

Touto zmluvou sa vytvorilo Európske hospodárske spoločenstvo (EHS), ktoré spojilo 6 krajín (Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko a Holandsko), aby obchodom dosahovali integráciu a ekonomický rast.

Vznikol tak spoločný trh založený na slobodnom pohybe tovaru, ľudí, služieb a kapitálu. Zároveň tak vznikla aj Colná únia, zrušili sa interné poplatky a nastavili sa spoločné poplatky za tovar prichádzajúci zvonku.

Mnohé z inštitúcií EÚ, ktoré dnes poznáme, boli vytvorené na základe tejto zmluvy:

- Rada ministrov
- Komisia
- Parlamentné zhromaždenie (Európsky parlament)
- Súdny dvor
- Hospodársky a sociálny výbor

SCHENGENSKÝ DOHOVOR 1990

Na základe Schengenského dohovoru sa vytvoril priestor na voľný pohyb bez kontrol na hraniciach medzi zúčastnenými štátmi. Odvtedy sa zaviedol do práva EÚ a momentálne sa vyhlasuje za cieľ Európskej únie.

MAASTRICHTSKÁ ZMLUVA 1992

Toto je zmluva, na základe ktorej vznikla Európska únia. Okrem mnohých ďalších vecí predstavila myšlienku „Európskeho občana“, vďaka čomu občania akejkoľvek krajiny EÚ môžu žiť a pracovať v akomkoľvek inom členskom štáte. Taktiež im to poskytlo ďalšie práva a ochranu.

Ďalšou dôležitou časťou zmluvy bolo, že vytvorila ideu spoločnej meny a koordináciu hospodárskych pravidiel, ktoré viedli k vytvoreniu eura a Európskej centrálnej banky.

Zmluvou sa centralizovalo mnoho povinností, ktoré predtým mali na starosti národné vlády, v záujme ešte vyššej miery harmonizácie Európskej únie. Vytvorila aj niekoľko zmien v mocenskej štruktúre v rámci inštitúcií EÚ.

LISABONSKÁ ZMLUVA 2007

Táto zmluva vznikla na základe existujúcich zmlúv v tom čase a upravila ich. Európskej únii dala právnu osobnosť, čo znamenalo, že už mohla podpisovať zmluvy alebo vstupovať do organizácií ako samostatná inštitúcia. Z Charty základných práv urobila právne záväzný dokument a dala jej rovnakú právnu hodnotu, akú majú zmluvy. Objasnili sa v nej aj záležitosti kompetencie EÚ.

Čo je veľmi dôležité – touto zmluvou sa zaistilo, aby sa dosiahlo viac demokratickosti zväčšením právomoci Európskeho parlamentu.

Poskytla aj mechanizmus pre bežných občanov, aby mohli priamo ovplyvniť zásady a zákony EÚ. Práve tu sa predstavila Európska iniciatíva občanov (EIO).

Základné hodnoty Európskej únie

ĽUDSKÁ DÔSTOJNOSŤ

Koncepcia ľudskej dôstojnosti zahŕňa presvedčenie, že všetci ľudia sú držiteľmi špeciálnej hodnoty, ktorá sa spája výhradne s ich ľudskosťou. Nijako nesúvisí s ich triedou, rasou, pohlavím, náboženstvom, schopnosťami ani iným faktorom, ale len s tým, že sú ľudia.

Ľudská dôstojnosť ospravedlňuje ľudské práva. Keď sa ľudia rozdeľujú a dostávajú hodnotu na základe vlastností, ako napríklad trieda, pohlavie, náboženstvo atď., výsledkom sú nerovné spoločnosti, v ktorých sa rozmáha diskriminácia. S ľuďmi, ktorým sa prisudzuje vyššia hodnota, sa zaobchádza preferenčne. Ktokoľvek, kto nepatrí do privilegovanej kategórie, môže byť opustený alebo utláčaný.

SLOBODA

Sloboda pohybu občanom poskytuje právo pohybovať sa a slobodne sa sťahovať v rámci Únie. Individuálne slobody, ako napríklad rešpektovanie súkromného života, sloboda myslenia, náboženstva, zhromažďovania, vyjadrenia a informácií, sú chránené Chartou základných práv EÚ.

DEMOKRACIA

EÚ funguje vo forme reprezentatívnej a participatívnej demokracie. Byť európskym občanom znamená užívať politické práva. Každý dospelý občan EÚ má právo stať sa kandidátom a voliť vo voľbách do Európskeho parlamentu. Obyvatelia EÚ majú právo stať sa kandidátom a voliť vo svojej domácej krajine alebo v krajine svojho pôvodu. Občania môžu tiež priamo ovplyvňovať zásady EÚ prostredníctvom nástrojov, akým je aj Európska iniciatíva občanov.

ROVNOSŤ

Rovnosť je o rovnakých právach pred zákonom pre všetkých občanov. Princíp rovnosti medzi ženami a mužmi sa nachádza vo všetkých európskych zásadách a je základom európskej integrácie. Vzťahuje sa na všetky oblasti. Princíp rovnakého platu za rovnakú prácu sa stal súčasťou Rímskej zmluvy z roku 1957.

PRÁVNY PORIADOK

EÚ sa zakladá na právnom poriadku. Všetko v EÚ sa zakladá na zmluvách, na ktorých sa dobrovoľne a demokraticky zhodli krajiny EÚ. Právo a spravodlivosť spravuje nezávislé súdnictvo. Krajiny EÚ dali konečnú jurisdikciu Európskemu súdnemu dvoru, ktorého rozhodnutia musia všetci rešpektovať.

ĽUDSKÉ PRÁVA

Ľudské práva chráni Charta základných práv EÚ. Patrí sem právo nebyť diskriminovaný na základe pohlavia, rasového alebo etnického pôvodu, náboženského presvedčenia, postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie, právo na ochranu osobných údajov a právo na prístup k spravodlivosti.

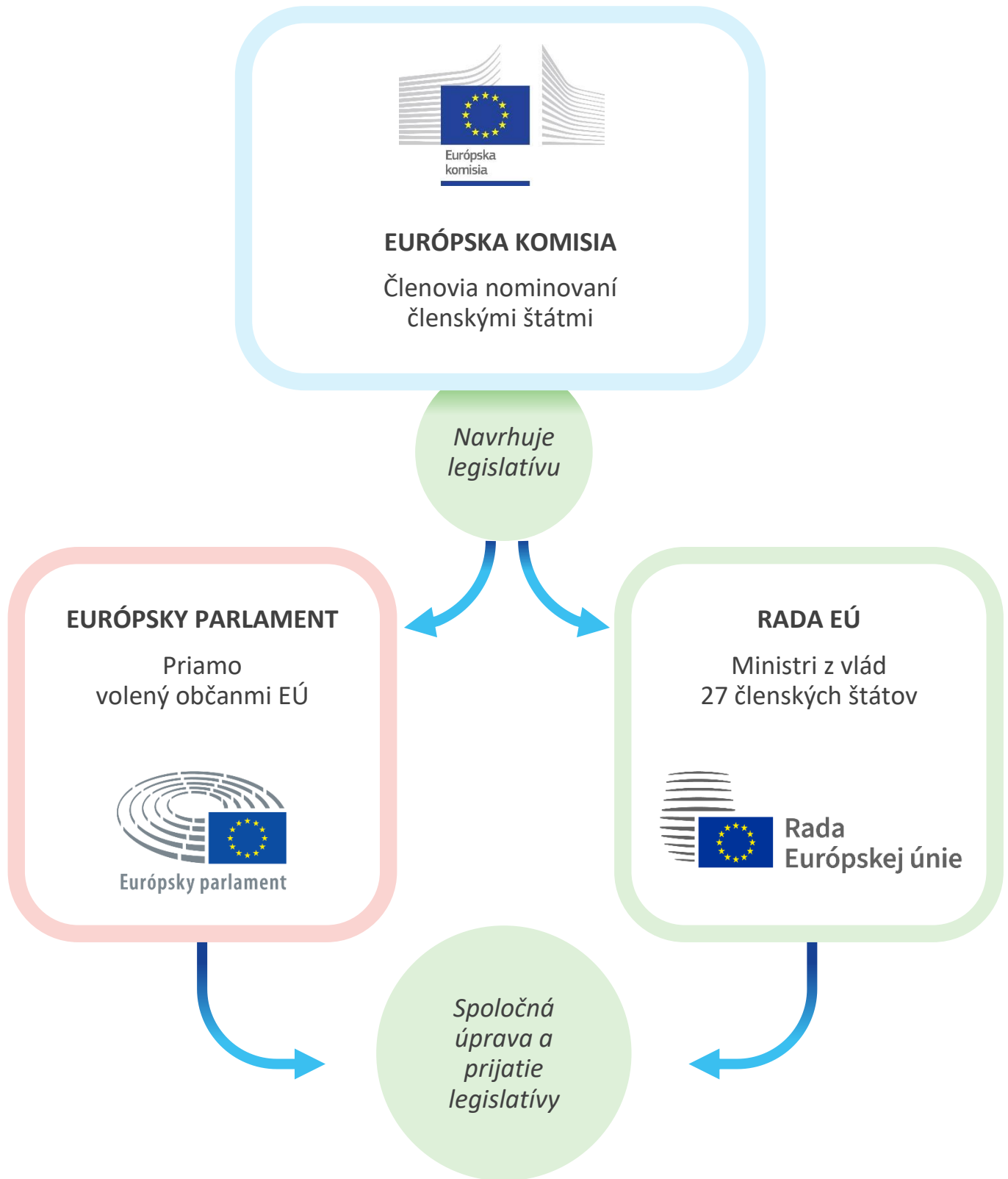
OBLASTI ČINNOSTI EÚ (výber)

Exkluzívna kompetencia	Zdieľaná kompetencia	Podporná kompetencia
Colná únia	Jednotný trh	Verejné zdravie
Pravidlá hospodárskej súťaže	Zamestnanie a sociálne záležitosti	Priemysel
Menová politika	Poľnohospodárstvo	Kultúra
Obchod	Rybolov	Turizmus
Morské rastliny a zvieratá	Prostredie	Vzdelávanie a školenie, mládež a šport
	Ochrana spotrebiteľa	Občianska ochrana
	Preprava	Administratívna spolupráca
	Transeurópske siete	
	Energetika	
	Spravodlivosť	
	Základné práva	
	Migrácia a národné záležitosti	
	Verejné zdravie	
	Výskum a vesmír	
	Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc	

[Oblasti činnosti EÚ](#)

PROCES TVORBY ZÁKONOV EÚ

© Európska únia, 2023

Opakované používanie je povolené, ak sa uvedie zdroj. Zásady opakovaného používania dokumentov Európskej komisie sú regulované Rozhodnutím 2011/833/EÚ (OJ L 330, 14.12.2011, s. 39).

PDF ISBN: 978-92-68-03865-9

doi: 10.2792/808980

KA-05-23-148-SK-N

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie

**Európska
iniciatíva
občanov**